

CHOLERASTERFTE IN DE HEDJAZ. — Volgens mededeelingen van Dr. STÉCOULIS in het *Journal d'Hygiène* van 9 Maart j.l. n°. 285 zijn in de Hedjaz in 1881 aan cholera overleden:

Te Mekka 2489 (130 in September, 189 in October, 2104 in November en 66 in December), in de dorpen Soola, Mudik, Saina en Sheria nabij Mekka 111, te Medina 277, te Djedda 121, te Jambo 76, op den weg van Mekka naar Medina 385, op den weg van Mekka naar Djedda 150.

Deze cijfers zijn ongetwijfeld veel te laag:

1°. omdat niet van alle sterfgevallen aan cholera is kennis gegeven, vooral gedurende de feesten te Arafat en Mina, toen de menschenmassa het grootst was;

2°. omdat het niet mogelijk was de sterfte onder de Bedouïnen na te gaan, zoodat wij gerust een sterftcijfer aan cholera van 5000 mogen aannemen.

De waarnemingen gedurende deze epidemie hebben het volgende aan het licht gebracht:

1°. dat de ziekte in de Hedjaz werd aangebracht uit Indië en Aden;

2°. dat de sterfteverhouding moet worden geschat op 5 van de 1000 pelgrims; deze was echter veel ongunstiger gedurende de offerfeesten;

3°. dat, zooals overal, menschenophooping, ellende en ontberingen van allerlei aard de voornaamste oorzaken van de verspreiding der ziekte waren;

4°. dat de ziekte vooral onder de bedevaartgangers en de militairen heeft gewoed en de inwoners in 't ooglopend spaarde, en

5°. dat de voorzorgs- en quarantaine maatregelen, bij tijds genomen, krachtig hebben bijgedragen om de verspreiding der cholera tegen te gaan.

Den Haag, 23 Maart 1882.

Dr. CARSTEN.

I N G E Z O N D E N S T U K .

DR. KLINKERT'S AANBEVELING VAN CHLORAS KALICUS.

Na de talrijke waarnemingen van vergiftiging met dit „geneesmiddel”, — thans is een 35tal bekend gemaakt, — na de welsprekend naïeve uitspraak van HÜSEMANN: „Nach alledem ist es nicht unwahrscheinlich dass manche mit $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$ behandelte diphteritiskranke Kinder an der Behandlung zu Grunde gegangen sind”, behoort er moed toe om dit medicament op nieuw aan te bevelen, en mag van iemand die dat doet, verwacht worden, dat hij althans klinkende argumenten voor zijne aanbeveling kan bijbrengen.

Dr. KLINKERT deelt, na een en ander uit de literatuur te hebben aangevoerd, eenige ziektegeschiedenissen mede van lijdens aan nierziekte, waar het gebruik van chloras kalicus vermeerderde diurese, doch geen intoxicatieverschijnselen veroorzaakte en besluit die met eene conclusie, die op eene aanbeveling gelijkt, ofschoon die reeds door de termen, waarin zij geformuleerd is, wordt ontzenuwd. Hij zegt nl.: „de chloras kalicus in doses van 5 tot 7,5 gram pro die toegediend, waarbij het geheel onschadelijk is wat de werking op het bloed betreft, moet gerekend worden onder de voortreffelijke diuretica bij de behandeling van nierziekten en verdient naast, zoo niet boven den acetas kalicus eene plaats”.

De woorden „*zoo niet boven*” in die conclusie van Dr. KLINKERT bewijzen, dat deze misschien wel aan de mogelijkheid gelooft, dat chloras kalicus de voorkeur zou verdienen boven acetas kalicus, maar er toch niet van overtuigd is. Zij zouden dus gevoegelijk hebben kunnen achterwege blijven, zoodat slechts overbleef, dat chloras kalicus als diureticum eene plaats verdient naast acetas kalicus.

Logisch zou daar echter m. i. bij behooren, dat, beide middelen even goede diuretica zijnde, acetas kalicus onbepaald de voorkeur verdient, omdat van dit zout niet zooals van chloras kalicus intoxicatieverschijnselen zijn waargenomen.

Voor eene aanbeveling van chloras kalicus zoude men daarentegen voordeelen van dit zout boven acetas en andere kaliumzouten moeten kunnen aanvoeren, waarvan in Dr. KLINKERT's opstel niets te vinden is.

Dr. KLINKERT meent te mogen aannemen, dat er verschil moet gemaakt worden tusschen hooge giften, die gereduceerd zouden worden en tot oplossing van bloedlichaampjes aanleiding geven, en kleine giften, die onveranderd het lichaam zouden passeeren zonder tot bloeddissolutie aanleiding te geven; doch dit is bloote hypothese, door geene voldoende argumenten gestaafd. Juist bij groote giften werd door sommige onderzoekers het zout *onveranderd* in de pis teruggevonden; toch namen BREMER, JACOBY en Dr. KLINKERT zelf bij hooge giften intoxicatieverschijnselen waar. Daar staat echter tegenover, dat ROSSBACH e. a. hooge giften toedienden zonder intoxicatie te veroorzaken, en dat HOFMEIER onlangs een geval beschreven heeft, waar bij een kind eene gift van een theelepel van het zout, dus eene *niet* groote dose, dood met alle karakteristieke verschijnselen van chloras kalicusvergiftiging veroorzaakte.

Een en ander zou mogen doen vermoeden, dat niet de absolute grootte der toegediende doses, maar bijkomende omstandigheden den doodslag gaven. Als zoodanig mag misschien worden aangemerkt vertraagde eliminatie van het zout.

Zoo als bekend is onderscheiden zich kaliumzouten door zeer groot diffusievermogen, waardoor ze buitengewoon snel de beide membranen, van darm en nier passeeren en ook diuretisch werken. Die snelle diffusie is misschien de oorzaak waarom een zout, dat voor de bloedlichaampjes zoo schadelijk is als chloras kalicus, in gewone doses en onder physiologische omstandigheden te kort in het bloed verwijlt om dit te decomponereen. Dat laatste zal dus slechts dan geschieden als het zout, zoo als in de dierproeven in kolossale kwantiteiten wordt toegevoerd of de eliminatie door de nier vertraagd is. Doch dan is bij lijdens aan nierziekte, waar de pisafscheiding abnormaal, dikwijls zeer gestoord is, alle reden om van de toediening van een zoo gevaarlijk middel af te zien, te meer omdat men het door andere onschadelijke kaliumzouten kan vervangen.

Dr. KLINKERT zag in de door hem medegedeelde waarnemingen geen nadeel van de toediening van matige giften; ik neem dat gaarne aan, toch acht ik het, gedachtig aan BASTIAT's „*ce qu'on voit et ce qu'on ne voit pas*”, mogelijk, dat ook hier, zij het dan ook in geringe hoeveelheid, bloedlichaampjes zijn te gronde gegaan. Dit zou natuurlijk slechts door dierproeven, waar kleine giften lang achtereen worden toegediend, kunnen worden uitgemaakt.

Ik betreur het dus, dat Dr. KLINKERT zich tot eene aanbeveling van chloras kalicus heeft laten verleiden, temeer, omdat ik vrees dat zijne aanbeveling ingang zal vinden, niet alleen om de degelijke wijze, waarop hij zijne gevallen mede-

deelt, maar ook omdat thans onder vele practici, althans in mijne onmiddellijke omgeving, een zekere neiging valt waar te nemen om als giftig erkende stoffen bij hunne patienten voor te schrijven, zoodat bijv. nadat Dr. MEIJER te Win-schoten voor een paar jaren als slachtoffer van aconitinvergiftiging gevallen is, het gebruik van aconitin als geneesmiddel belangrijk is toegenomen. A. P. F.

— ❁ —

B E R I G T E N.

BUITENLAND.

LONDEN. — Het „Commemorative Portrait-Picture” van het jongste Geneeskundige Congres, door M. BARRAUD (Gloucesterplace) vervaardigd, is thans gereed. Het bevat 684 portretten en wordt in onveranderlijken kooldruk verkrijgbaar gesteld. Het groote formaat (extra size 47 bij 30 inches) kost opgemaakt, maar zonder lijst (mounted but unframed) L 7.10 en met lijst (framed) L 11, het kleinere (popular size 29 bij 30 inches) L 3.3 en L 5.5. Met het oog op de belangrijke afmetingen van het negatief kan de copij slechts langzaam genomen worden en behooren de bestellingen tijdig te geschieden. Verklaring (Key) van het schilderij en verdere inlichtingen worden op aanvraag gratis verschaft. Volgens *the Lancet* is de gelijkenis van CHARCOT, DONDERS, HUXLEY, PASTEUR, VIRCHOW, ESMARCH, BIGELOW, SPENCER WELLS, HOLDEN, BILLINGS, MAC CORMAC, LANCEREAUX, bijzonder getroffen.

— Onder het Praesidium van Sir WILLIAM JENNER heeft zich alhier eene Vereeniging voor de „Promotion of Medicine and protection of Scientific research” geconstitueerd. Het doel der Vereeniging is, om het nemen van wetenschappelijke proefnemingen in het belang der openbare hygiëne en van de maatschappij in het algemeen te bevorderen; het publiek betreffende het nut der physiologische proefnemingen voor te lichten en een juist en onafhankelijk standpunt tegenover de Wet, met name tegenover de Vivisections Act, in te nemen. Bij een onlangs voor den Regter gebragt geval van vergiftiging, door Dr. LAMSON met aconitine op zijn zwager gepleegd, zoude door het dier-experiment het bewijs van den gepleegden misdaad spoedig en op onfeilbare wijze geleverd kunnen geweest zijn, maar was een en ander door de formaliteiten door de Wet geëischt, verijdeld. Het doel der Vereeniging is om de herhaling van een dusdanig feit te voorkomen, en zonder de gevoeligheid van het publiek te kwetsen, het nut en het hooge belang van het dier-experiment in het oog te doen springen.

— Volgens *the Medical Times* van 18 Maart werden door Dr. SENA, geneesheer van het Spaansche Misericordia gasthuis te Valencia, zeer goede resultaten van het gebruik van met zeewater gebakken brood voor de voeding van rachitische en scrofulleuse kinderen waargenomen. Dit brood zoude zelfs smakelijker zijn dan het gewone en minder spoedig oubakken worden.

PHILADELPHIA. — De Amerikaansche bladen melden het overlijden van JOSEPH PANCOAST, die zich als een groot Chirurg en schrijver van een bekend geschrift over operatieve Chirurgie, bekend maakte.

PARIJS. — Dr. CORNIL is thans officieel tot Hoogleeraar in de Pathologische Anatomie benoemd.

— In de zitting der Académie des Sciences van 20 Maart betoogde COLIN (D'ALFORT) in een memorie over het ingezouten Amerikaansche varkensvleesch, dat de doode trichinen zonder nadeel voor den consument zijn, dat de inzouting (saumure) ongeveer in 18 dagen de aan den buitenrand en in ongeveer 2 maanden de naar binnen in het vleesch gehuisveste trichinen, doodt.